

ХУЛОСАИ

Шурои диссертатсионии 6D.KOA-053 назди МДТ “Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абуалӣ ибни Сино” барои дарёфти дараҷаи илмии номзадӣ илмҳои тиббӣ

Парвандаи аттестатсионии № _____

Қарори Шурои диссертатсионӣ аз 25.09.2024 с. №23

Барои сазовор донистани Аминов Рустамҷон Сафарович шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон ба дараҷаи илмии номзадӣ илмҳои тиббӣ.

Диссертатсияи “Паҳншавӣ ва омилҳои таъсиррасонанда ба пайдоиши нуқсонҳои модарзодии минтақаҳои ҷоғу рӯй дар Ҷумҳурии Тоҷикистон” аз рӯи ихтисоси 14.01.14 – Стоматология ба ҳимоя 16.07.2024с. қабул карда шуд, суратмаҷлиси №20 Шурои диссертатсионии 6D.KOA-053 назди МДТ “Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абуалӣ ибни Сино” Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон (734026, ш. Душанбе, к. Сино 29-31), бо фармоиши КОА аз 20.06.2023, таҳти №141/шд.

Довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ Аминов Рустамҷон Сафарович 1978 санаи таваллуд.

Довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ соли 2001 Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абуалӣ ибни Синоро хатм намудааст. Аз соли 2018 то 2023 унвонҷуи Муассисаи давлатии “Маркази ҷумҳуриявии илмию клиникӣ педиатрӣ ва ҷарроҳии кӯдакона” ВТ ва ҲИА ҚТ буд. Аз соли 2008 то ҳол дар вазифаи муаллими калони кафедраи ҷарроҳии ҷоғу рӯйи МДТ Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абуалӣ ибни Сино фаъолият менамояд.

Диссертатсия дар Муассисаи давлатии “Маркази ҷумхуриявии илмию клиникӣ педиатрӣ ва ҷарроҳии кӯдакона” Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷро шудааст.

Роҳбари илмӣ – Ҷонибекова Розия Начмиддиновна, номзади илмҳои тиббӣ, дотсент, МДТ «Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абуалӣ ибни Сино», кафедраи ҷарроҳии ҷоғу рӯй, мудири кафедра.

Муқарризони расмӣ: Муллоджанов Ғайратҷон Элмуродович – доктори илмҳои тиббӣ, ассистенти кафедраи стоматологияи муолиҷавии МДТ “Донишкадаи таҳсилоти баъдидипломии кормандони соҳаи тандурустии Ҷумҳурии Тоҷикистон”.

Одинаев Илҳом Исломидинович – номзади илмҳои тиббӣ, Корхонаи воҳиди давлатии «Беморхонаи роҳи оҳани Тоҷикистон», ҷарроҳ стоматолог ба диссертатсия тақризи мусбат доданд.

Муассисаи тақриздиханда: Муассисаи давлатии «Пажӯҳишгоҳи илмию клиникӣ стоматология ва ҷарроҳии ҷоғу рӯй» Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии ҷумҳурии Тоҷикистон, шаҳри Душанбе.

Дар хулосаи мусбат додашудаи муассиса, ки аз тарафи муқарриз Қосимов Маҳмадулло Маҳмадиевич, номзади илмҳои тиббӣ, Муассисаи давлатии «Пажӯҳишгоҳи илмию клиникӣ стоматология ва ҷарроҳии ҷоғу рӯй», директор имзо шудааст қайд шуд, ки довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ 7 интишорӣ илмӣ, аз ҷумла оид ба мавзӯи диссертатсия 4 мақолаи илмӣ, аз ҷумла дар маҷаллаҳои тақризшаванда чопшуда дорад.

Муҳимтарин мақолаҳо дар мавзӯи диссертатсия:

1. Аминов Р.С. Нуқсонҳои модарзодии рӯй, масъалаҳои тайёрии пешазҷарроҳӣ дар кӯдакон [Матн] / Р.С. Аминов, Р.А. Раҳматова // Авдҷи Зухал. – 2023. – №1. – С. 113-116.

2. Аминов Р.С. Беҳтарсозии натиҷаҳои ҷарроҳии ҷоғу рӯй дар кӯдакон бо роҳи такмили усулҳои анестезияи умумӣ [Матн] / Р.С. Аминов, Р.А. Раҳматова, Ф.С. Қосимова // Илм ва фановарӣ. – 2023. – №4. – С. 78-82.
3. Аминов Р.С. Ёриҳои комплекси тиббӣ ба кӯдакони гирифтори нуқсонҳои модарзодии ҷоғу рӯй [Матн] / Р.С. Аминов, Ф.С. Қосимова, Р.А. Раҳматова, Р.Н. Ҷонибекова // Авҷи зуҳал. – 2024. - №1. – С.91-98.
4. Аминов Р.С. Хусусиятҳои беҳисқунӣ дар стоматология ва ҷарроҳии ҷоғ-рӯй [Матн] / Р.С. Аминов, Р.А. Раҳматова, Ф.С. Қосимова // Илм ва фановарӣ. – 2024. – №2. – С. 96-99.

Ба диссертатсия ва автореферат тақризҳо ворид шуданд:

1. Доктори илмҳои тиббӣ, дотсент, мудири кафедраи ҷарроҳии ҷоғу рӯй ва стоматологияи кӯдакони МДТ «ДТБКСТ ҶТ», Мирзоев Мансурҷон Шомилович

2. Номзади илмҳои тиббӣ, роҳбари клиникаи стоматологии «Ипладент», Бекмурадов Берди Алтиевич

3. Номзади илмҳои тиббӣ, дотсент, мудири кафедраи стоматологияи ортопедӣ ва ҷарроҳии ҷоғу рӯйи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, Эгамова Шахноза Бахридиновна.

Тақризҳо мусбӣ буда, дар онҳо мубрамият, навгонии илмӣ ва аҳамияти назариявӣ ва илмию амалии таҳқиқотии диссертатсия қайд карда шудаанд. Дар тақризҳо эродҳои ҷиддӣ вучуд надоранд.

Интихоби муқарризони расмӣ ва муассисаи тақриздиханда асоснок карда мешаванд, ки онҳо бо дастовардҳои худ дар соҳаи стоматология, ҷарроҳии ҷоғу рӯй ва педиатрия пешсаф буда, дар ин соҳа ва дар ин мавзӯӣ нашрияҳои илмӣ доранд, ки дар робита ба ин метавонад ба кори диссертатсионӣ аз руи мубрамият, аҳамияти назариявӣ ва арзиши амалӣ баҳои объективӣ диҳад.

Шурои диссертационӣ қайд мекунад, ки аз тарафи доктараби дарёфти дараҷаи илмӣ дар асоси иҷро кардани таҳқиқоти илмӣ: Концепсияи илмӣ **коркард карда шуд**, ки ғояи нави илмиро дар асоси тадқиқоти фарогир ва таҷрибавӣ таъсис ёфтааст, ки методикаи нави таҷрибавиро дар бар мегирад.

Пешниҳод шудааст фарзияи асили илмӣ, ки ақидаҳои асили вобаста ба мавзӯи эълоншударо дар бар мегирад. Ин фарзия равишҳои нави илмиро баён менамояд, ки бо истифода аз муносибатҳои ғайрианъанавӣ дар таҳқиқи нуқсонҳои модарзодии ҷоғу рӯй роҳҳои навро барои фаҳмиши амиқтари қонуниятҳои ин падида пешниҳод мекунад. Ақидаҳои пешниҳодшуда имконият медиҳанд, ки усулҳои табобат ва барқарорсозӣ бо назардошти хусусиятҳои инфиродии беморон такмил ёбанд, ки ин равиши инноватсионӣ самаранокии клиникоиро баланд мебардорад.

Исбот шудааст, ки ғояҳои нави, пешниҳодшуда дар ин таҳқиқот, имконияти васеи истифода дар оянда доранд, ҳам дар соҳаи илм ва ҳам дар истеҳсолот. Ин ғояҳо равишҳои навро барои фаҳмиши амиқи мавҷудияти қонуниятҳо, робитаҳои қаблан номаълум ва тобеиятҳо дар ташаккул ва табобати нуқсонҳои модарзодии ҷоғу рӯй ошкор менамоянд.

Ҷорӣ намудани мафҳумҳои нави дар соҳаи таҳқиқи нуқсонҳои модарзодии ҷоғу рӯй тағйиротҳои назаррасро дар бораи табобат ва барқарорсозии кӯдакони гирифтори ин нуқсонҳо, заминаи илмии мукамалтарро ба вуҷуд овард.

Аҳамияти назариявии таҳқиқот бо он асоснок карда шудааст, ки:

Дар рафти таҳқиқот **исбот намуд**, ки истифодаи шиносномаи нутқ барои ташҳиси дараҷаи ихтилоли нутқ дар кӯдакон бо НМ имконият медиҳад, ки барномаҳои барқарорсозӣ ба таври инфиродӣ мутобиқ гардонида шаванд. Ин равиш дар 70% ҳолатҳо ба беҳбуди қобилияти нутқӣ оварда расонид, ки натиҷаи назарраси татбиқи ин метод мебошад.

Вобаста ба масъалагузори дар диссертатсия ҷойдошта самаранокии методҳои ададӣ, методикаҳои таҷрибавӣ ва равишҳои муосири таҳқиқи нуқсонҳои модарзодии ҷоғу рӯй **истифода бурданд**, ки имконият доданд равишҳои нави ташаккул ва табобати ин нуқсонҳо ошкор карда шаванд.

Баён шудани тамоюл ва зинаҳои нави барқарорсозӣ дар кӯдакони бо нуқсонҳои модарзодии ҷоғу рӯй бо истифодаи методикаи шиносномаи нутқ ва алгоритми барқарорсозии таҳияшудаанд, ки усулҳои наво дар 85% ҳолатҳо самаранокии равандҳои барқарорсозиро баланд мебардоранд ва хатари оризаҳои пас аз ҷарроҳиро то 92% коҳиш медиҳанд.

Тадқиқот номувофиқатии баъзе равишҳои қаблӣро дар соҳаи табобати ҷарроҳии **НМ ошкор гардид**, ки боиси таҳияи усулҳои наво гардид. Масъалаҳои наво, ки дар рафти тадқиқот ошкор шуданд, ба беҳбудии барқарорсозии кӯдакони пас аз ҷарроҳӣ, коҳиши хатари оризаҳо ва беҳтар шудани натиҷаҳои функционалии табобат равона шудаанд.

робитаҳои сабабию оқибатии ин ҳодисаҳо бо дигар омилҳо, аз ҷумла генетикӣ ва муҳити зист, ба таври муфассал **омӯхта шуданд**. Ин таҳқиқот нишон дод, ки муносибати инфиродӣ ва истифодаи усулҳои инноватсионӣ дар барқарорсозӣ имконият медиҳанд, ки самаранокии табобати кӯдакон бо **НМ** ба таври назаррас баланд бардошта шавад.

Аз наво такмил додани алгоритмҳо дар доираи ин тадқиқот имконият дод, ки натиҷаҳои наво дар табобат ва барқарорсозии кӯдакони бо нуқсонҳои модарзодии ҷоғу рӯй ба даст оварда шаванд. Алгоритмҳои инфиродӣ ва методҳои ададӣ, ки дар рафти таҳқиқот таҳия шудаанд, барои таъмини дақиқии бештари ташхис ва табобат истифода шуданд.

Аҳамияти натиҷаҳои бадастовардаи довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ дар амалия, чунин тасдиқ карда мешаванд, ки:

Коркард ва чорӣ карда шудаанд фановариҳо ва методикаҳои нави санчишии ҳаматарафа, ки дараҷаи татбиқи онҳо дар соҳаи табобат ва барқарорсозии кӯдакони бо нуқсонҳои модарзодии чоғу рӯй нишон дода шудааст. Ин технологияҳои инноватсионӣ дар ташхис, табобат ва барқарорсозии кӯдакон ба таври васеъ истифода гардида, самаранокии равандҳои реабилитатсияро баланд мебардоранд.

Муайян карда шуд, ки шиносномаи нутқ ва алгоритми инфиродӣ дар табобати кӯдакон бо НМ метавонанд на танҳо дар марказҳои махсуси тиббӣ истифода шаванд, балки татбиқи онҳо дар истеҳсоли дастгоҳҳо ва технологияҳои нав, ки барои реабилитатсия пешбинӣ шудаанд, низ самаранок аст. Худуди истифодаи ин методикаҳо дар доираи клиникаҳо, марказҳои махсуси реабилитатсия ва дигар муассисаҳои тиббӣ васеъ мешавад.

Офарида шуд системаи нави тавсияҳои таҷрибавӣ, ки дар асоси натиҷаҳои тадқиқот таҳия шудааст ва имконият медиҳад, ки донишҳои нав дар бораи ташаккул ва табобати НМ ба амалияи клиникӣ ворид карда шаванд, ки дар 70-85% ҳолатҳо барқарорсозии функсияҳои нутқ ва моторика натиҷаҳои мусбат ба даст оварданд.

Муаррифӣ карда шуд маҷмӯи тавсияҳои методӣ ва дастурҳо барои фаъолиятҳои дараҷаи баланд, ки ба табобат ва барқарорсозии кӯдакони бо нуқсонҳои модарзодии чоғу рӯй нигаронида шудаанд, ки ин пешниҳодҳо барои такмили минбаъдаи равишҳои клиникӣ ва методикаҳои барқарорсозӣ дар амалияи тиббӣ ва муолиҷа нақши калидӣ доранд.

Баррасии эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқ нишон доданд, ки барои корҳои таҷрибавӣ натиҷаҳои мусбат, ки дар ҷараёни таҳқиқот дар шароити гуногун ба даст омаданд, нишон доданд, ки равишҳои пешниҳодшуда, аз ҷумла речевої паспорт ва алгоритми инфиродии барқарорсозии, самаранокии худро дар муҳити клиникӣ ва таҷрибавӣ собит намуданд.

Назария дар асосҳои далелноки санҷидашуда сохта шудааст, ки ба таври қатъӣ бо ҳодисаҳои интиҳой ва натиҷаҳои интишоршуда дар мавзӯи диссертатсия ҳамоҳанг мебошад.

Хулосаҳои бадастомада аз таҳлили ин таҷрибаҳо нишон доданд, ки **ғояҳои асоснокшуда** ба ҷорӣ кардани равишҳои муосир дар табобати кӯдакони бо НМ мусоидат намуда, дар шароити амалии клиникӣ низ ба таври васеъ қобили татбиқ мебошанд. Ин ғояҳо метавонанд ба таври самаранок дар марказҳои тиббӣ ва реабилитатсионӣ **истифода шаванд**, ки ба коҳиши хатари оризаҳо ва беҳтар шудани натиҷаҳои табобат мусоидат меkunанд.

Дар рафти таҳқиқот, натиҷаҳои муаллиф бо дигар далелҳои таҳқиқотҳои пешина **муқоиса шуданд**, ки нишон доданд равишҳои муаллифӣ, аз ҷумла истифодаи усулҳои пешниҳодшудаи муаллиф дар барқарорсозӣ, дар муқоиса бо усулҳои қаблӣ самаранокии бештар доранд. Дар муқоиса бо таҳқиқоти пешина, усулҳои муаллиф ба коҳиши хатари оризаҳо то 92% мусоидат намуданд, дар ҳоле ки усулҳои қаблӣ чунин натиҷаҳои баландро нишон надоданд.

Муайян шудаанд, ки натиҷаҳои муаллифӣ ҳам миқдоран ва ҳам сифатан бо манбаҳои ҳолисе, ки дар мавзӯи мазкур оварда шудаанд, мувофиқат меkunанд.

Истифода карда шавии методикаҳои муосири ҷамъоварӣ ва коркарди маълумот имконият доданд, ки маълумотҳои аввалия ба таври ҳамҷониба таҳлил ва коркард карда шаванд. Барои ҷамъоварии ин маълумотҳо, интиҳобҳои намояндагӣ бо асоснокии хостагари объектҳо (кӯдакон бо нуқсонҳои модарзодии ҷоғу рӯй) ва мушоҳидаҳои дақиқ амалӣ гардиданд, ки натиҷаҳои тадқиқотро эътимоднок гардониданд.

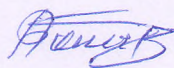
Саҳми шахсии докталаби дарёфти дараҷаи илмӣ аз иштироки ӯ дар ҳама марҳилаҳои раванди тадқиқот иборат аст: таҳияи тарҳрезӣ, банақшагири,

гузаронидани таҷрибаҳо, муоинаи клиникӣ ва табобати беморон, коркарди омории маълумоти гирифташуда ва тафсири натиҷаҳо, таҳияи мақолаҳои илмӣ, маърузаҳо ва коркарди техникӣ аз рӯи корӣ диссертатсионӣ.

Дар маҷлиси 25.09.2024 Шурои диссертатсионӣ қарори сазовор донишани Аминов Рустамҷон Сафарович бо дараҷаи илмии номзади илмҳои тиббӣ аз рӯи ихтисоси 14.01.14 – Стоматология қабул карда шуд.

Ҳангоми гузаронидани овоздиҳии пинҳонӣ дар Шурои диссертатсионӣ 13 нафар иштирок доштанд, аз ҷумла докторони илм 3 нафар аз рӯи ихтисоси 14.01.14 – Стоматология. Овоз доданд: тарафдор 13, муқобил нест, бетараф нест, бюллетенҳои безътибор нест.

Раиси Шурои диссертатсионӣ,
д.и.т., профессор

Бабаев А.Б.

Котиби илмии Шурои
диссертатсионӣ, н.и.т., дотсент

Ҳасанов Ф.Ҷ.

25.09 соли 2024

Имзои подқисъ

Бабаева С.Б.
Ҳасанова Ф.Ҷ.

ТАСДИҚ МЕНАМОЯМ/ЗАВЕРЯЮ
САРДОРИ БАХШИ КАДРИИ РРКГ
/ НАЧАЛЬНИК ОТДЕЛА КАДРОВ РРКГ

Ф.Ҷ. Ҳасанов

" " 20 с/г